

Po dveh tematskih številkah je tretja številka revije *Varstvoslovje* v letu 2011, kot nekako veleva tradicija, spet klasična in zato vsebinsko pestra. Prinaša šest člankov, dva prikaza knjig in poročilo z mednarodne konference. Prvi prispevek se dotika (zdi se večno) perečega vprašanja gospodarskega kriminala v Sloveniji. V njem se avtor Miha Šepec ne sprašuje zgolj o tem, kaj storiti za izboljšanje pregona organiziranega kriminala, ampak poizkuša tudi odgovoriti na vprašanje, kako se tega praktično lotiti. Če se zdi vprašanje »kaj« storiti (predvsem za pravnika) malodane odveč in retorično (seveda gre spremeniti zakonodajo), pa je odgovor na vprašanje »kako« to storiti čisto nekaj drugega. Avtor ponuja rešitev v uporabi in medsebojni povezanosti treh kazenskopравnih instrumentov. Medtem ko je institut nepravih opustitvenih oblik kaznivih dejanj že poznan v materialnem kazenskem pravu RS in bi ga bilo treba zgolj aplicirati tudi na področju gospodarskega kriminala, pa bi bilo potrebno posebno kaznivo dejanje prevzema in izčrpavanja kapitalne gospodarske družbe s strani njenega vodstva v Kazenski zakonik RS šele vnesti. Enako velja za mehanizem pogajanja tožilca z obdolžencem kaznivega dejanja (angl. *plea bargain*), ko gre za Zakon o kazenskem postopku. Recept za zdravilo torej, ki naj bi delovalo tudi v slovenskem »telesu«.

Če gre pri gospodarskem kriminalu za staro bolezen, ki zgolj potrebuje novo zdravilo ali nove načine zdravljenja, pa so tveganja, katerim so izpostavljeni informacijski sistemi in posledično celotna (informacijska) družba, tako rekoč sredi laboratorijskih raziskav. Zato je tudi t. i. informacijsko bojevanje nekaj, kar si šele dobro vtira pot v naše miselno-kategorialne koncepte. Na to nas opozarjata avtorja naslednjega prispevka Igor Bernik in Kaja Prislan, ki ugotavljata, da ne zgolj posamezniki, ampak cele države niso zadosti pripravljene na tovrstna tveganja in grožnje. Kot primer navajata Slovenijo, za katero ocenjujeta, da je že njena zakonodaja takšna, da omogoča prej izvrševanje informacijskega bojevanja kot pa njegovo preganjanje, za kar krivita pomanjkanje politične volje (zopet!), nerazumevanje in celo ravnodušnost. Pri tem je njuna ugotovitev, da tudi po svetu ni veliko bolje, saj znajo velesile in mednarodne organizacije informacijsko bojevanje celo instrumentalizirati, kaj slaba tolažba.

Prispevek Tadeje Krajnc prinaša ugotovitve raziskave o še eni rakasti rani sodobne družbe – uživanju prepovedanih in dovoljenih drog. Vendar tokrat ne gre za pristop do problematike s policijsko-preiskovalno-nadzorstvenega vidika (kot bi morda v naši reviji pričakovali), ampak za analizo stališč prebivalcev Slovenije do problematike drog. Ugotovitve so zanimive, kot npr. tista, da so prebivalci v starosti od 30 do 55 let (t. i. aktivna populacija) precej bolj zadržani glede diferenciacije na

prepovedane (npr. heroin) in dovoljene droge (npr. alkohol), saj kot pravijo, »droga je droga«. Po drugi strani študentska populacija strogo razlikuje prepovedano od dovoljene droge, medtem ko so anketirani dijaki glede tega nevtralni. Zanimiva in hkrati zaskrbljujoča pa je tudi ugotovitev, da se povečuje delež starejših prebivalcev, ki uživajo kombinacijo alkohola in zdravil, torej dovoljeni drogi, ki pa imata skupaj lahko katastrofalne posledice.

Tomaž Čas nas s svojim prispevkom spominja na dejstvo, da letos praznujemo 20. obletnico samostojnosti Slovenije in da so k tej samostojnosti pomembno prispevali tudi pripadniki slovenske milice in organov za notranje zadeve že konec 80. let 20. stoletja (npr. tudi s preprečitvijo t. i. »mitinga resnice« leta 1989), ko samostojna država sploh še ni bila na vidiku. Avtor dokazuje, da je bilo to možno predvsem zaradi visoke stopnje profesionalnosti, a tudi nacionalne zavesti in domoljuba med pripadniki milice. To pa so kvalitete (javnih uslužbencev, policistov in vojakov), na katere danes prepogosto pozabljamo, kot da bi se profesionalnost in patriotizem že vnaprej izključevala.

Tudi prispevek Igorja Areha nas popelje v preteklost. Avtor je namreč pripravil oris (razvoja) forenzične psihologije, pri čemer ugotavlja, da je ta disciplina v Sloveniji še vedno slabo razvita in poznana, tako med psihologi samimi kot med policisti in drugimi strokovnjaki na področju kazenskega pravosodja. Ocenjuje, da Slovenija kar nekaj deset let zaostaja v razvoju forenzične psihologije, pri čemer je ta zaostanek še najmanjši v akademskem okolju, zaskrbljujoč pa v (preiskovalni in sodni) praksi, kar se lahko odraža tudi v njeni manjši učinkovitosti.

Bojan Kurež za zaključek razkriva še en vidik groženj gospodarstvu (in seveda vsem, ki so z njim povezani), tokrat turističnemu. Zaradi globalne narave sodobnega turizma so takšne tudi grožnje, pa naj gre za kriminal, terorizem, oborožene konflikte, družbene in politične nemire (vsi se še živo spominjamo pomladanskih in poletnih dogodkov v izrazito turističnih destinacijah Severne Afrike) ali onesnaževanje okolja in širjenje nalezljivih bolezni. Vsi ti dejavniki lahko do obisti zamajejo ne samo nacionalna (turistična in druga) gospodarstva, ampak tudi z destinacijami povezana tuja gospodarstva, saj lahko grožnje hitro vplivajo na turistično povpraševanje in dopustniške navade ljudi.

Na konec revije smo uvrstili prikaza dveh knjig, ki sta ju pripravila Katja Eman (o globalnem ogrožanju okolja) in Rok Rus (o mafiji v Nemčiji) ter poročilo z mednarodne konference v Ohridu o varnostnih izzivih Zahodnega Balkana, katerega so pripravili Branko Lobnikar, Miran Mitar, Katja Eman in Emanuel Banutai.

Upava, da bo tokratno čtivo med bralstvom poskrbelo za čim več refleksij in hkrati napovedujeva četrto, angleško številko revije Varstvoslovje.

dr. Andrej Sotlar in dr. Bojan Dobovšek
Urednika